

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

«*ΙΑΜΑΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ & ΛΟΥΤΡΟΤΟΠΟΙ*»

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟΤΗΤΑΣ ΛΟΥΤΡΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

Οι «*Ιαματικές Πηγές και Λουτρότοποι*» είναι Πρόγραμμα που υλοποιεί από το 2009 η Ομάδα Περιβάλλοντος του *Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών*. Μέχρι τώρα έχουν ολοκληρωθεί:

- ✓ Κατάλογος εκδόσεων και δημοσιεύσεων από το 1834 έως σήμερα για τις ιαματικές πηγές.
- ✓ Χαρτογράφηση των ιαματικών φυσικών πόρων στην Ελλάδα (*Google Earth*).
- ✓ Πανόραμα Θερμαλισμού. Καταγραφή Φορέων σε παγκόσμιο επίπεδο που ασχολούνται με ιαματικές πηγές.
- ✓ Χώρος φιλοξενίας στην ιστοσελίδα μας για επιστημονικές εισηγήσεις – πρακτικά Συνεδρίων.

Επίσης, αρχίζοντας από το 2010 επαναλαμβάνουμε κατ' έτος η έρευνα για την «*Επισκεψιμότητα των Λουτρικών Μονάδων*», σε ολόκληρη την Ελλάδα, η οποία βασίζεται στη συλλογή από τις λειτουργούσες μονάδες του αριθμού λούσεων που πραγματοποιήθηκαν την προηγούμενη χρονιά. Στοιχεία Δεδομένα για τα έτη 2005 – 2015.

Τα αναφερόμενα παραπάνω είναι προσβάσιμα στην ιστοσελίδα μας <http://www.ekke.gr/estia/>

Ιούλιος 2016

Επισκόπηση /Ανάλυση των Στοιχείων Επισκεψιμότητας των Λουτρικών Μονάδων

Με τη συλλογή στοιχείων επισκεψιμότητας για το 2015 η συνολική εικόνα διαμορφώνεται πλέον με βάση τα τελευταία 11 χρόνια, δηλαδή τα έτη 2005-2015.

Μεταξύ των ετών 2005-2009 υπάρχει σταθερή ανοδική πορεία σε ετήσια βάση, με αποτέλεσμα μια σημαντική αύξηση εισιτηρίων, η οποία κατά σύγκριση των ετών 2005 και 2009 ανέρχεται σε 17,3%.

Η εικόνα αυτή αντιστρέφεται τόσο κατά το 2010 (με πτώση 11% έναντι του 2009), όσο και ακόμη περισσότερο κατά το 2011, με αποτέλεσμα τα εισιτήρια σε ετήσια βάση να υστερούν πλέον κατά 19,8% ακόμη και έναντι του 2005.

- ✓ **Κατά το 2012 παρατηρείται περαιτέρω δραματική μείωση του συνολικού αριθμού εισιτηρίων, τα οποία ανέρχονται μόλις στο 55% των εισιτηρίων του 2011 και στο 37,68% των εισιτηρίων του 2009.**
- ✓ **Κατά τα έτη 2013 και 2014 παρατηρείται σταθεροποίηση στο επίπεδο του 2012 (881.090 εισιτήρια το 2014 έναντι 875.197 του 2012). Στο ίδιο επίπεδο κινείται και το 2015 με 882.570 εισιτήρια.**

Αναφορικά με τα στοιχεία για το 2015 επισημαίνεται ότι η επιβολή περιορισμών στις τραπεζικές συναλλαγές τον Ιούνιο με την συνακόλουθη μείωση της ρευστότητας επηρέασαν αρνητικά την τουριστική κίνηση στο σύνολό της. Ειδικότερα στις λουτρικές μονάδες, υπήρξε κύμα μαζικών ακυρώσεων κατά τους μήνες Ιούνιο και Ιούλιο. Εάν συνεκτιμηθεί ότι κατά τους επόμενους μήνες κυρίως Αύγουστο και Σεπτέμβριο η προσέλευση λουομένων υπερέβη κατά πολύ τα δεδομένα προηγούμενων χρόνων, συμπεραίνεται ότι η σημαντική πτώση της ετήσιας κίνησης (2010 - 2014) αναστρέφεται προς μια μικρή έστω ανάκαμψη και σαφή βελτίωση των μεγεθών, τα οποία βεβαίως απέχουν πολύ των αντιστοίχων της περιόδου 2005 - 2009.

Το αρνητικό φαινόμενο της έντονης πτώσης του αριθμού των εισιτηρίων των λουτρικών μονάδων αποδίδεται σε διαφορετικούς παράγοντες. Κυριότερος φαίνεται να είναι οι περικοπές των χορηγήσεων από τα ασφαλιστικά ταμεία προς τους δικαιούχους, που αφορούν:

- **αριθμό των εγκρινόμενων αιτήσεων**
- **χρονική διάρκεια εγκρινόμενης θεραπείας**
- **αποκλεισμό πιθανών επισκεπτών των λουτρικών μονάδων από άλλες γεωγραφικές περιοχές**
- **εξαίρεση κάποιων παθήσεων από τον κατάλογο των εγκρινόμενων παροχών.**

Παράλληλα, η συνεχιζόμενη οικονομική κρίση έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του αριθμού των ημερών παραμονής (και κατά συνέπεια και εισιτηρίων) και των επισκεπτών οι οποίοι κάλυπταν με δικούς τους πόρους την απαιτούμενη δαπάνη ενώ ο αριθμός τους πλέον έχει μειωθεί σημαντικά.

Ανάλυση επισκεψιμότητας κατά Περιφέρεια

Οι Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας (συμπεριλαμβανομένης της Εύβοιας, δηλαδή των λουτρικών μονάδων της Αιδηψού) και Κεντρικής Μακεδονίας είναι αυτές που διαχρονικά συγκεντρώνουν τον υψηλότερο αριθμό επισκεπτών/εισιτηρίων.

Κατά το 2012, η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας παρουσίασε περαιτέρω μείωση επισκεπτών πραγματοποιώντας εισιτήρια που εκπροσωπούν μόλις το 32% των αντίστοιχων του 2011 και το 16,9% του 2009, ενώ κατά το 2013 η μείωση συνεχίζεται κατά 11% σε σύγκριση με το 2012. Παρόμοια είναι η εικόνα και για το 2014, οπότε τα εισιτήρια είναι περαιτέρω μειωμένα έναντι του 2013 κατά 13,7%, ενώ το 2015 η πτώση συνεχίζεται και παρατηρείται μείωση έναντι του 2014 κατά 13,9%.

Συνολικά, μεταξύ 2009-2015 η μείωση ανέρχεται σε 88,7%.

Αντιστοίχως η Κεντρική Μακεδονία παρουσιάζει πτώση επισκεψιμότητας, όχι όμως τόσο μεγάλη, όσο η Στερεά Ελλάδα. Συγκεκριμένα, τα εισιτήρια του 2015 εκπροσωπούν το 73,1% των αντίστοιχων του 2011 και το 62,3% του 2009. Και εδώ, όμως, ο ρυθμός της μείωσης βαίνει επιδεινούμενος, καθόσον με βάση το 2009 (που ήταν η χρονιά με τις καλύτερες επιδόσεις) η υστέρηση κατά το 2010 ήταν 6,2%, κατά το 2011 ήταν 14,8%, ενώ κατά το 2012 ανήλθε στο 39,2%. Το 2013 παρατηρείται μικρή ανάκαμψη σε σχέση με το 2012 (αύξηση κατά 1,5%) και κατά το 2014 η ανάκαμψη συνεχίζεται και η αντίστοιχη αύξηση ανέρχεται σε 5,3%. Το 2015 εμφανίζεται μείωση έναντι του 2014 κατά 9,7%.

Εικόνα μείωσης της επισκεψιμότητας παρατηρείται και σε όλες τις Περιφέρειες ανεξαιρέτως. Τα εισιτήρια του 2015 υπολείπονται ακόμη και έναντι του αρχικού έτους αναφοράς, του 2005. Ωστόσο συγκρίνοντας τα έτη 2012 και 2015, έχοντας τον ίδιο περίπου συνολικό αριθμό εισιτηρίων, παρατηρούμε διαφορετικές εξελίξεις κατά περιφέρεια.

- ✓ **Αυξητική τάση παρατηρήθηκε στο Βόρειο Αιγαίο κατά 21,9% οφειλόμενη στην αύξηση επισκεψιμότητας των λειτουργουσών μονάδων της Λέσβου, και της Ικαρίας, (και στα δυο νησιά οι πλειονότητα των μονάδων σχετίζεται με τους δήμους – Δήμος η Δημοτική Επιχείρηση) καθώς επίσης στην Περιφέρεια Αττικής κατά 42,3% οφειλόμενη στην αύξηση της επισκεψιμότητας της μονάδας «Λίμνη Βουλιαγμένης» και στην Πελοπόννησο κατά 30,3% οφειλόμενη στο Loutraki Thermal Spa.**
- ✓ **Μειώσεις, συγκρίνοντας τα έτη 2012 και 2015, παρατηρούμε στις περιφέρειες: Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης κατά 24,4%, στην Ήπειρο κατά 28,7%, στη Θεσσαλία κατά 15,7%, στη Δυτική Ελλάδα κατά 18,5%, και στο Νότιο Αιγαίο κατά 27,5%.**

Διαχρονικά, η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας αναδεικνύεται σταδιακά σε ισχυρό πόλο έλξης ιαματικού τουρισμού, εφόσον μεταξύ 2005-2009 υπάρχει σταθερή ετήσια αύξηση, με αποτέλεσμα το 24,49% που εκπροσωπεί επι του συνόλου της χώρας κατά το 2005 να ανέρχεται σε 31,17% το 2009.

Κατά τα έτη 2010 και 2011 εμφανίζεται και εδώ κάμψη της τουριστικής κίνησης, πολύ μικρή όμως, με αποτέλεσμα τα σχετικά μερίδια της Κεντρικής Μακεδονίας επί του συνόλου της χώρας να αυξάνονται σε 33,04% το 2010 και 38,88% το 2011. Παρ' ότι η μείωση κατά το 2012 ήταν σημαντικότερη, το σχετικό μερίδιο της Κεντρικής Μακεδονίας υπερβαίνει το 50% (ακριβώς γιατί η δραματικότερη μείωση παρουσιάζεται στη Στερεά Ελλάδα). Τα εισιτήρια στις μονάδες της Κ. Μακεδονίας αυξάνονται λίγο το 2013 και περισσότερο το 2014, με αποτέλεσμα να συγκεντρώνεται πλέον στην Κ. Μακεδονία το 52,6% της συνολικής ετήσιας κίνησης, ενώ κατά το 2015 το αντίστοιχο ποσοστό διαμορφώνεται σε 51,10%. Στην σαφώς μικρότερη μείωση έναντι άλλων περιοχών κατά τα τελευταία έτη, καθοριστικός είναι ο ρόλος που έχουν οι εγκαταστάσεις των Ιαματικών Πηγών του Πόζαρ (Λουτράκι Αριδαίας) κυρίως, που είναι ούτως ή άλλως η μεγαλύτερη μονάδα, αλλά και η βελτιωμένη εικόνα στις μονάδες Αγκίστρου, Απολλωνίας και Σιδηροκάστρου. Η διατήρηση του αριθμού επισκεπτών συγκριτικά με άλλες Περιφέρειες που επιτυγχάνουν αυτές οι μονάδες, εξισορροπεί τις απώλειες εισιτηρίων που εμφανίζουν οι λοιπές μονάδες κι έτσι παραμένει θετική η εικόνα της Περιφέρειας της Κεντρικής Μακεδονίας.

Ανάλυση Επισκεψιμότητας κατά κατηγορία Φορέων Εκμετάλλευσης

Η διάρθρωση των πραγματοποιηθέντων εισιτηρίων κατά κατηγορία των Φορέων Εκμετάλλευσης για τα έτη 2005- 2015 εμφανίζει τις Δημοτικές Επιχειρήσεις και τον Δήμο Ικαρίας να **συνεισφέρουν κατά μέσο όρο τα μισά εισιτήρια σε πανελλαδική βάση (53,62%)**. Μάλιστα η ποσοστιαία αναλογία τους αυξάνει με την πάροδο των ετών και έτσι το 45,74% του 2005 αυξάνει σε 67,98% κατά το 2012 και σε 70,91% το 2014, παράλληλα με τη συνεχιζόμενη πτώση των ιδιωτικών επιχειρήσεων, **ενώ το 2015 διαμορφώνεται σε 68,30%**.

Τα παραπάνω αποτελέσματα οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στην σταθεροποίηση και εν μέρει στην αύξηση των εισιτηρίων του 2013 σε σύγκριση με το 2012 **αλλά και στην συνεχιζόμενη μικρή ή μεγαλύτερη αύξηση κατά τα έτη 2014 και 2015 στις μονάδες των νήσων Λέσβου και Ικαρίας (Περ. Βορ. Αιγαίου) στο Loutraki Thermal Spa (Περ. Πελοποννήσου)**, κυρίως όμως στις μονάδες Ιαματικών Πηγών του Πόζαρ (Λουτράκι Αριδαίας) Αγκίστρου, Απολλωνίας και Σιδηροκάστρου (Κ. Μακεδονία).

Οι Μονάδες με Φορέα Εκμετάλλευσης την ΕΤΑΔ παρουσιάζουν **φθίνουσα πορεία** τόσο σε απόλυτο αριθμό (με κάθε χρονιά να είναι χειρότερη από την αμέσως προηγούμενη), όσο βεβαίως και ποσοστιαία. Έτσι, τα 334.172 εισιτήρια του 2005 μειώνονται σταδιακά και κατά το 2015 είναι μόλις 62.263, δηλαδή μόνο το 18,6% των αντίστοιχων του 2005. Μικρή αύξηση παρατηρείται το 2013 έναντι του 2012 ανερχόμενη σε 7.79% οφειλόμενη στα αποτελέσματα της ΕΤΑΔ Υπάτης, ΕΤΑΔ Αιδηψού και ΕΤΑΔ Καϊάφα που δεν ήταν αρκετή για να καλύψει τη γενικότερη μείωση των υπολοίπων μονάδων κατά τα έτη 2014 και 2015 (η ΕΤΑΔ Θερμοπλών δε λειτούργησε το 2014 και το 2015).

Τα ποσοστά πτώσης στις ιδιωτικές επιχειρήσεις είναι επίσης υψηλά. Η σύγκριση μεταξύ 2009 και 2015 εμφανίζει ποσοστό πτώσης κατά **57,9%** στις ιδιωτικές επιχειρήσεις (πλην Αιδηψού), μείωση κατά 91,7% στις ιδιωτικές επιχειρήσεις Αιδηψού με πηγή και μείωση κατά 93,8% στις ιδιωτικές επιχειρήσεις Αιδηψού με παροχή νερού από τον ΕΟΤ. Η συνεχιζόμενη μείωση επισκεψιμότητας που παρατηρείται σε όλες τις ιδιωτικές μονάδες - με εξαίρεση την αξιοσημείωτη αύξηση στη «Λίμνη Βουλιαγμένης»- οδήγησε το σύνολο των ιδιωτικών επιχειρήσεων να εκπροσωπεί κατά το 2015 το **24,65%** των συνολικών εισιτηρίων πανελλαδικά, όταν το 2009 το αντίστοιχο ποσοστό ανερχόταν σε **38,56%**.

Η σύγκριση του 2015 με το 2005 αποτυπώνει την πτωτική πορεία των 6 τελευταίων ετών (με αποκορύφωμα το 2012), δεδομένου ότι σε όλες τις κατηγορίες Φορέων Εκμετάλλευσης τα εισιτήρια του 2005 είναι περισσότερα από το 2015.

Εδώ, η συγκράτηση εισιτηρίων που επιτυγχάνεται στις μονάδες της Κεντρικής Μακεδονίας, αλλά και του Βορείου Αιγαίου (που οι Φορείς Εκμετάλλευσης σχετίζονται με τους δήμους – Δήμος η Δημοτική Επιχείρηση) συντελεί στη διαμόρφωση σχετικά ικανοποιητικού αριθμού εισιτηρίων, αν και ακόμη και στην κατηγορία αυτή η πτώση μεταξύ 2009 και 2015 στην Κεντρική Μακεδονία ανέρχεται σε 37,7% και στο Βόρειο Αιγαίο είναι 61,7%.

Η ερμηνεία αναφορικά με τη συγκριτικά καλύτερη εικόνα των μονάδων της Κεντρικής Μακεδονίας αλλά και στο Βόρειο Αιγαίο σχετίζεται με το ότι οι συγκεκριμένες μονάδες έχουν καταφέρει να προσελκύσουν ένα τμήμα επισκεπτών που **δεν εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις παροχές των ασφαλιστικών ταμείων και κατά συνέπεια οι περικοπές στις οποίες προχώρησαν οι ασφαλιστικοί φορείς δεν τις έπληξαν καθοριστικά**. Αντιθέτως, αρκετές από τις ιδιωτικές επιχειρήσεις τόσο στην Αιδηψό, όσο και σε άλλες περιοχές στηριζόταν σχεδόν αποκλειστικά στους λουόμενους μέσω των παροχών των ασφαλιστικών ταμείων και η σχετική αλλαγή πολιτικής είχε ως αποτέλεσμα την σημαντική ως και ραγδαία μείωση των πελατών/εισιτηρίων τους.